

szép, szinte szent ének: Hazádnak rendületlenül légy híve, ó, magyar.

III. Összefoglalás. Most szépen megtanuljuk ezt a költeményt, s ha szépen tudjátok, elszavaljuk.

1941. március 1. hete.

Költeménytárgyalás.

III. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Tóth Kálmán: Kik voltak a honvédek c. költeményének tárgyalása.

Nevelési cél: A magyar katona iránti tisztelet felkeltése.

I. Előkészítés. a) Érdeklődéskeltés. Néhány hónappal ezelőtt nagy örömmépe volt a magyarságnak. Mi volt az? Miért ünnepelt szeptemberben a magyarság? Kik tértek vissza akkor? Kiket ünnepelt a felszabadult, a visszacsatolt magyarság akkor? Gondoljátok el, gyermekek, mit érzett akkor az a huszonkét évi rabságból felszabadult magyarság, amikor megpillantotta a Horthy-katonákat, akik a szabad magyar életet, a fel-támadást, a boldogabb, szabad életet vitték s jelentették számukra? Mit csináltak a bevonuló honvédekkel? Miért virágozták fel őket? Mit énekeltek, amikor a honvédséget köszöntötték? Tudjátok ti az erdélyi indulót? Énekeljük el! (Az Erdélyi induló eléneklése.)

Nagy becsülete volt akkor a magyar honvédnek. Minden legkisebb faluban olyan szeretettel várták, fogadták őket, amilyen csak a magyar vendégszeretettől kitelik. A magyar honvédet ma legendás hír veszi körül. Nemesak azért, mert a néhány évvel ezelőtt felszabadult Felvidék magyar lakta területeire ő vonult be először, nemesak azért, mert Kárpátalját olyan fiatal honvédek foglalták vissza, mint akik valamikor a szabadságharcban örökítették meg örökre a honvéd nevet, hanem azért, mert a magyar honvéd neve fogalom lett a magyarság előtt.

Kérdezzük csak meg a költőt, kik voltak azok a régi magyar honvédek?

b) Célkitűzés.

II. Tárgyalás. a) A költemény bemutatása.

KIK VOLTAK A HONVÉDEK?

— Kik voltak a honvédek, jó apám?

Hogy annyit emlegetik nevüket? —

— Midőn hazánkra törtek hétfelől,
Őket szülé a nemzetbecsület.

Ha megnősz egykor, édes gyermekem,

S szívedben érzesz büszke örömet:

Hogy hazád neve messze ismerős,

Fiam, a honvédeknek köszönöd! —

— Voltál-e honvéd te is, jó apám?
 — Igen, az voltam, édes gyermekem,
 Hogy én is védhessem a nemzetet,
 Megengedé a jó Isten nekem,
 Mert férfiúnak a hon védelésénél
 Nagyobb kegyet nem adhat már az ég,
 Még gyöngye ifjú voltam akkor én,
 Tölgyek között fűszál, de ott valék. —

— S a honvédek vették be Budavárt?
 Mutasd, apám, mutasd meg, merre, hol?
 — Nézd, gyermekem, nézd ottan délfelé,
 Hol a hegyen most két út összefoly.
 A hajnal éppen akkor lépte át
 A hegytetőket, büszkén, véresen...
 Így léptek ők is vár fokára föl,
 Ó, ennél szebb nap nem lesz sohasem!

— S a harc végtére mégis elveszett,
 Mi tette ezt? Beszöld el jó apám!
 — A diadalnak örült mámorra,
 Hiú versengés, árulás talán,
 Mert nagy volt akkor a mi nemzetünk.
 Világ hallá, ha toppant serege,
 Nem az erőszak, nem kétségb'ésés,
 Belső viszálya, ó, az győzte le.

— S a tizenhárom tábornok ki volt,
 Kiknek képét árulják mostan itt?
 — Ó, fiam, ez a legszörnyűbb eset,
 Amit eddig a történet tanít,
 Megrendült a hit, hogy az végbement,
 Ugy fojtattak bitón meg s annyian...
 De ne beszéljünk erről mostan,
 Mert az Istenben hinnünk kell, fiam.

b) A költemény által keltett élmény megbeszélése.

c) A költemény gondolatsoportonkénti tárgyalása.

A magyar honvéd neve messze földön ismert.

A férfinak a hon védelménél nagyobb kegyet nem adhat a jó Isten.

Budavár visszafoglalásának dicsőséges hőstette.

A harcot nem a dicsőséges honvédség, hanem belső viszály miatt veszítettük el.

A fiatal magyar honvédség tizenhárom hős tábornokának vértanúhalálával pecsételte meg a magyar honvéd örök dicsőségét.

d) Elmélyítés. A költő fiával, ki még serdülő gyermek, beszélget az 1848-as szabadságharc hős katonáiról, a legendás honvédekről. Kérdezzétek meg édesapátokat, mit cselekedett a honvéd a világháborúban? Olvassátok el azokat a történeteket, amiket a honvéd hőstetteiről írtak s összegyűjtöttek. A magyar katonanemzet, minden fia katona, de nem azért, hogy másokat megtámadjon, hogy mások földjét, hazáját elfoglalja, hanem a haza, a magyar haza védelmezéséért. Azért nevezzük a hős magyar katonát honvédőnek, honvédnek.

Nincs is nagyobb becsülete magyar ifjúnak annál, ha egyszer ő is magyar honvéd lehet! Benne bízik a nemzet, ő védelmezi meg hazáját az idegenek támadása ellen, a honvéd jelenti nekünk a szabadságot, békét, nyugalmat. Ezért tiszteljük a honvédeket! Szeretnétek ti is honvédek lenni?

e) A költemény egészben való elolvastatása.

III. Összefoglalás. Tóth Kálmán sok szép dalnak és hazafias költeménynek volt a szerzője. Mindezekben Petőfi Sándor volt a mintaképe. Még mint gyermekifjú maga is részt vett az 1848—49-i szabadságharcban. Annak izzó érzelmvilágából és a bukásnak fájdalmas megrendüléséből fakadt a *Kik voltak a honvédek?* című szép költeménye is.

1941. március 2. hete.

Olvasmánytárgyalás.

IV. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Petőfi: Nemzeti dal című költeményének tárgyalása.

Nevelési cél: A szabadságszeretet érzelmének felkeltése.

I. *Előkészítés.* a) Hangulatkeltés. Milyen nap közeledik felénk a naptárban? Mit ünnepelünk március 15-én? Mit tudtok március 15-ről? (Megbeszélés.) Ki volt a márciusi nagy napok legismertebb alakja? Többen voltak, de talán legismertebb mégis az a sápadt arcú, égő, lobogó tekintetű ifjú volt, akinek költeménye akkor riadó lett a Kárpátok koszorújával átölelt magyar földön.

Hogy is történt csak?

A magyarság százados elnyomásban élt már, amikor ébredni kezdett végre, amikor szerte Európában valami csodálatos nemzeti érzés terjedt szívből szívbe. Nálunk is elkövetkezett a szabadságot hozó tavasz. Mikor Párizsban, Bécsben elűzték a zsarnokságot s kitűzték a szabadság zászlaját, mi sem maradtunk tovább tétlenül. A pesti ifjúság érezte meg először az idők szavát, ők cselekedtek azonnal. Amint híret vették a bécsi felkelésnek, azonnal elhatározták, hogy másnap Budapesten is kitűzik a szabadság zászlaját. Lázasan készülődtek, elhatározták, hogy a nemzet kívánalmait pontokba foglalják. Javában vitatták a másnapi teendőiket, amikor egyszer csak felállt